

Aftale om omlægningsplan for Den Lokale Trepert Det Sydfynske Øhav

Parterne i Den Lokale Trepert for Det Sydfynske Øhav er enige om en historisk omlægningsplan for Sydfyn og øerne. Omlægningsplanen vil bidrage til at sikre en god økologisk tilstand og liv i øhavet, sænke klimabelastningen, give mere plads til naturen og sikre de langsigtede rammer for aktiv landbrugsdrift på Sydfyn og øerne.

Omlægningsplanen følger rammerne givet i den nationale trepart, og der har i 2025 derfor været fokus på at udtage lavbundslande og sikre en effektiv kvælstofreduktion. Omlægningsplanen peger samtidig på, hvor der er potentiale for ny natur og større sammenhængende naturområder og skovrejsning med henblik på senere kvalificering.

Treperten har fokus på fremdrift med en tilgang, der kombinerer enighed med realistisk gennemførelse. Alle projekter i omlægningsplanen er baseret på frivillighed. Tidlige, synlige resultater og løbende lodsejerinddragelse skal være med til at skabe momentum og dermed styrke mulighederne for at nå det langsigtede mål om et godt vandmiljø i Det Sydfynske Øhav.

Robust plan for kvælstofreduktion i Det Sydfynske Øhav

Omlægningsplanen indeholder i alt 307 skitseprojekter, der til sammen reducerer kvælstofudledningen med 256 tons, svarende til en målopfyldelse for delvandoplandet Det Sydfynske Øhav på 127 procent. Planen sikrer derudover tilstrækkelig målopfyldelse i de enkelte deloplande omkring Det Sydfynske Øhav og en balanceret omlægning af arealer i de enkelte kommuner.

Omlægningsplanen er robust, så den kan håndtere, at der er skitseprojekter, der ikke realiseres, eller der bidrager med en mindre reduktion end forventet. Omlægningsplanen er dynamisk, og der vil løbende komme nye projektforslag til, ligesom projekter vil udgå, hvis de ikke kan realiseres.

Natur og biodiversitet

Omlægningsplanen vil forbedre levevilkårene for planter og dyr og understøtte biodiversiteten, og skal skabe ny natur og mere sammenhængende natur. Der skal i det videre arbejde i 2026 planlægges for beskyttet og strengt beskyttet natur og anvises potentiale for sammenhængene naturområder.

I omlægningsplanen er der i alt 4211 hektar udlagt, hvor det vurderes, at der er et stort naturpotentiale. Det drejer sig bl.a. om Lindelse Nor på Langeland og Siø.

Med omlægningsplan udvides en række eksisterende naturområder. Det gælder bl.a. Monnet på Tåsinge, Syltemø Ådal, Sortemosen, Hundstrup Ådal og Seebjerg ved Faaborg samt Skovsø på Ærø.

Signaturprojekt: Den Sydfynske Højderyg

Treperten er enig om, at der er potentiale for at lave et stort, sammenhængende naturområde på over 5.000 hektar langs Den Sydfynske Højderyg, der bl.a. vil binde Svanninge Bakker i Faaborg-Midtfyn Kommune sammen med Egebjerg Bakker, Rødme Svinehaver og skovene mod øst i Svendborg Kommune. Projektområdet overlapper bl.a. med de arealer, hvor Københavns Universitet har påpeget som havende et stort potentiale for at styrke biodiversiteten, og vil på sigt også bidrage med at reducere kvælstofudledningen.

Det store sammenhængende naturområde har stort potentiale for at gøre en reel forskel for biodiversiteten. Projektområdet har primært potentiale for naturlige skove og genopretning af overdrev og moser. Det kan udvikle sig til et naturområde med høj biodiversitet og stor

variation i landskab og natur. Det vil også understøtte rekreative værdier og give mulighed for flere naturoplevelser for lokale og turister.

Projektet indgår i omlægningsplanen i MARS som et naturpotentiale, og de to kommuner vil i 2026 arbejde videre med at konkretisere projektet med henblik på at opstarte en fondsdialog.

Skovrejsning

Der skal på landsplan rejses 250.000 ha skov frem mod 2045, heraf 100.000 ha urørt skov, men det er endnu ikke fastlagt, hvordan disse arealer fordeles på tværs af landet.

Drikkevandskortlægningen på Fyn er gennemført forud for kortlægningen i resten af Danmark. Treparten har derfor haft mulighed for tidligt at tage hensyn til kortlægningen i udpegningen af arealer til skovrejsning. Treparten har indtegnet arealerne for at sikre, at lodsejerne så tidligt som muligt ved, hvor der er drikkevandsinteresser, og da arealerne bidrager med en betydelig del af kvælstofindsatsen. Skovrejsning på arealer udpeget til drikkevandsbeskyttelse kan støttes af Drikkevandspuljen såvel som de relevante forsyningsselskaber.

Treparten har i omlægningsplanen udpeget i alt 2663 hektar til potentiel skovrejsning. Arealerne er valgt ud fra, hvad der allerede er udlagt til skovrejsning, samt de arealer, der samtidig kan sikre grundvandsbeskyttelse.

Treparten vil i henhold til den nationale aftale fastlægge et mål for skovrejsning og urørt skov i 2026, og undersøge, hvor skovrejsningen bedst placeres med henblik på at bidrage til ny natur og store sammenhængende områder.

Skovrejsningen bidrager med en kvælstofreduktion på 39,7 ton og en CO₂-reduktion på ca. 32.411 ton CO₂/år.

Projekter omkring Langelandssund

Ifølge vandområdeplanerne for 2021 – 2027 er der ikke et indsatsbehov i Langelandssund, og kvælstofreduktion i delvandoplandet bidrager ud fra de nuværende beregningsmetoder ikke til målopfyldelse i Det Sydfynske Øhav.

Oplandet til Langelandssund udgør dog en betydelig del af vandoplandet til Det Sydfynske Øhav, og Svendborg Kommune har indleveret et høringssvar med henblik på at få belyst og indarbejdet den gensidige påvirkning mellem Langelandssund og Det Sydfynske Øhav.

Treparten har derfor valgt at inkludere projekterne omkring Langelandssund i omlægningsplanen, med henblik på at afvente svar på høringen, samt et eventuelt indsatsbehov i Langelandssund i næste planperiode.

Minivådområder og Fast Track vådområder

Treparten har kortlagt potentialet for minivådområder og Fast-Track-vådområder. Treparten er enig om, at disse virkemidler er en del af arealudtagningen for at sikre kvælstofreduktion i det Sydfynske Øhav, og skal sammentænkes med de øvrige virkemidler.

I omlægningsplanen indgår det, at lodsejerne omkring Det Sydfynske Øhav skal etablere 45 hektar minivådområder inkl. randområder med henblik på at reducere 12,2 tons kvælstof, samt 150 hektar fast-track-vådområder med henblik på at reducere 15 tons kvælstof.

Omlægning af landbrugsareal

I omlægningsplanen udtages der i alt 2168 hektar landbrugsjord til vådområder, minivådområder, lavbundsjord og Fast-Track-Vådområder, estimeret til 7,7 procent af landbrugsjorden omkring Det Sydfynske Øhav. Dette areal er inklusiv randområder.

Derudover udtages der 2663 hektar til skovrejsning, der dækker både de områder, som kommunerne allerede har udpeget samt beskyttelsen af drikkevand, estimeret til 5,6 procent af den samlede landbrugsjord omkring Det Sydfynske Øhav.

Endeligt er der en række lodsejere, der af egen drift har søgt om permanent ekstensivering eller ønsket at omlægge, og der udpeget arealer med naturpotentiale til udtagning. Disse arealer reducerer kvælstofudledningen med 45,8 tons og udgør i alt 2903 hektar, svarende til 6,2 procent af den samlede landbrugsjord omkring Det Sydfynske Øhav.

I alt udtages ca. 19,5 procent af den samlede landbrugsjord omkring Det Sydfynske Øhav med henblik på at nå kvælstofmålsætningen.

Arealer udpeget til potentiel natur samt arealerne omkring Langelandssund indgår ikke i estimatet, da der på nuværende tidspunkt ikke er et reduktionsbehov.

Tilpasning af omlægningsplanen

Omlægningsplanen er dynamisk, og vil løbende blive tilpasset i takt med at de enkelte skitseprojekter konkretiseres og de nationale mål om bl.a. skovrejsning og natur besluttet.

Parterne i treparten vil løbende vurdere fremdriften, og vil ved en løbende opdatering af omlægningsplanen udpege erstatningsarealer, hvis der er projekter, der ikke kan realiseres.

Verificering samt behandling i kommunalbestyrelsen

Omlægningsplanen sendes til verificering i Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø.

Med denne aftale oversender Den Lokale Trepert for Det Sydfynske Øhav omlægningsplanen til kommunalbestyrelserne i Faaborg- Midtfyn Kommune, Svendborg Kommune, Langeland Kommune, Nyborg Kommune og Ærø Kommune.

Treperten ønsker, at kommunalbestyrelserne årligt skal følge op på omlægningsplanerne med henblik på at gøre status på realiseringen.